

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 10. september 2020 av Høyesterett i avdeling med

justitiarius Toril Marie Øie
dommer Erik Møse
dommer Wilhelm Matheson
dommer Kristin Normann
dommer Erik Thyness

HR-2020-1760-A, (sak nr. 19-120344SIV-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 14. mai 2019

A (advokat Eirik Wensell Raanes)

mot

B (advokat Sicilie Knudsen Tveøy – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Thyness:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder spørsmål om skjevdeling av verdien av aksjer i selskaper der en ektefelle har vært ansatt.
- (3) A og B giftet seg 19. mai 2012. De ble separert 10. mars 2016. Partene er enige om at skjæringstidspunktet er 1. februar 2016. A og B ble ikke enige om fordelingen av boets verdier, og boet ble tatt under offentlig skifte.
- (4) A har i mange år drevet som artistmanager. I 2009 var han med og stiftet X AS – X. Han utøvet sin virksomhet gjennom dette selskapet. På tidspunktet for ekteskapsinngåelsen eide A 25 prosent av aksjene i X.
- (5) X ble etablert med kontor i Y. Mange av artistene i As artistportefølje hadde imidlertid tilhold i Oslo, og det ble derfor etter hvert etablert et eget kontor der. Virksomheten i Oslo ble i all hovedsak drevet av A.
- (6) Høsten 2012 oppsto det uenighet mellom A og de øvrige aksjonærene i X om veien videre, og A uttalte til Z 00.00.2012 at han skulle gå ut av X og starte nytt selskap. Dette ble gjennomført rundt årsskiftet 2012/2013, da han solgte seg ut av dette selskapet og sammen med tre andre etablerte Æ AS – Æ – som senere har skiftet navn til Ø AS.
- (7) A og de øvrige aksjonærene i Æ stiftet 15. januar 2014 selskapet Å AS – Å – som senere har skiftet navn til XX AS.
- (8) Den 10. juli 2017 begjærte A skiftetvist der han krevet at verdien av aksjene hans i Æ og Å – heretter sammen omtalt som ÆÅ-selskapene – skulle skjevdeles i sin helhet. Han gjorde gjeldende at virksomheten som ble drevet i de to selskapene, var en direkte videreføring av den virksomheten som ble drevet i X, subsidiært at det var skjevdelingsmidler og gaver fra andre enn ektefellen som muliggjorde den nye virksomheten.
- (9) Oslo byfogdembete avsa dom 7. mars 2018 med slik domsslutning:
- «1. As krav om skjevdeling tas ikke til følge.
  2. A betaler til B kr 428 175,- i sakskostnader innen to uker etter forkynning av denne dom.»
- (10) A anket til lagmannsretten. Han nedla prinsipielt påstand om at verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene skulle holdes utenfor delingen, og subsidiært at verdien av personlig goodwill i ÆÅ-selskapene skulle holdes utenfor delingen.

- (11) Borgarting lagmannsrett avsa enstemmig dom og kjennelse 14. mars 2019 med slik slutning:
- «1. Anken forkastes.
  2. As subsidiære krav avvises.
  3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A til B 369 500 – trehundreogsekstinitusenfemhundre – kroner i sakskostnader for lagmannsretten innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen og kjennelsen.»
- (12) Lagmannsretten kom til at skjevdeling etter ekteskapsloven § 59 første ledd hverken kunne begrunnes med videreføring av næringsvirksomhet eller med at finansiering og oppstart av ÆÅ-selskapene hadde skjedd med skjevdelingsmidler. Videre kom den til at A heller ikke kunne kreve skjevdeling fordi «sterke grunner» talte for det, jf. ekteskapsloven § 59 tredje ledd. Det subsidiære kravet om at verdien av personlig goodwill i ÆÅ-selskapene skulle holdes utenfor delingsgrunnlaget, ble avvist under henvisning til at tvist om verdsettelsen av eiendeler etter ekteskapsloven § 66 skal avgjøres ved skiftetakst, jf. ekteskapsloven § 69 første ledd første punktum, og at et slikt underliggende spørsmål ikke er et selvstendig rettskrav, jf. tvisteloven § 1-3.
- (13) A har anket til Høyesterett over punkt 1 i lagmannsrettens domsslutning. Anken gjelder rettsanvendelsen. Saken for Høyesterett gjelder skjevdeling etter § 59 første ledd. A har som nevnt tidligere krevet skjevdeling også etter tredje ledd, mens B for Oslo byfogdembete subsidiært krevet bortfall av skjevdelingskrav etter annet ledd. Dette er ikke tema for Høyesterett.
- (14) Det er lagt frem noen nye bevis, men innenfor rammene av det jeg nettopp har gjort rede for, står saken i det vesentlige i samme stilling som for de tidligere instanser.

Partenes syn på saken

- (15) Den ankende part – A – har i korte trekk gjort gjeldende:
- (16) Verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene kan skjevdeles i medhold av ekteskapsloven § 59 første ledd.
- (17) Prinsipalt er det anført at virksomheten i X er videreført i ÆÅ-selskapene.
- (18) Ved vurderingen av grunnlaget for skjevdeling skal næringsvirksomheten vurderes som et samlet, dynamisk formueskompleks av faktiske, rettslige og økonomiske posisjoner. Reelle hensyn tilsier at det stilles noe lempeligere beviskrav ved vurderingen av næringsvirksomhet enn annen formue.
- (19) Virksomheten i ÆÅ-selskapene er en videreutvikling av virksomheten A ved ekteskapets inngåelse drev gjennom X, og det er ikke egentlig snakk om et såkalt ombyttingstilfelle.
- (20) Uansett hadde næringsvirksomheten på skjæringstidspunktet tilstrekkelig økonomisk identitet med den virksomheten som ble drevet ved ekteskapsinngåelsen,

jf. Rt-2015-710 *Aksjehandelskonto*. Omorganiseringen i 2012/2013, da A solgte sine aksjer i X, kjøpte ut sin virksomhet derfra og la den inn i Æ, rokker ikke ved virksomhetens økonomiske identitet. Aksjeinnskuddene i ÆÅ-selskapene ble i realiteten gjort med skjevdelingsmidler. Uansett endrer de begrensede innskuddene ikke virksomhetens økonomiske identitet. Heller ikke det forhold at virksomhetens innhold i noen grad har endret seg over tid, påvirker dette.

- (21) Dersom deler av innskuddene skulle anses foretatt med likedelingsmidler, skal det bare lede til en skjønnsmessig reduksjon tilsvarende betalingen med likedelingsmidler, eventuelt justert i samsvar med konsumprisindeksen.
- (22) Subsidiært er det anført at aksjeinnskuddene i Æ AS og Å AS ble gjort med skjevdelingsmidler, og at det ikke er til hinder for skjevdeling at det i en viss begrenset utstrekning har funnet sted mellomfinansiering med midler som ikke er gjenstand for skjevdeling.
- (23) Eventuell verdistigning som skyldes en ektefelles arbeidsinnsats under ekteskapet, kan skjevdeles dersom ektefellen har mottatt markedsmessig godtgjørelse for arbeidet. Det er ikke grunnlag for å redusere skjevdelingskravet på grunn av As arbeidsinnsats, både fordi han har hatt markedsmessig godtgjørelse, og fordi det ikke er påvist verdistigning som overstiger den mottatte godtgjørelsen.
- (24) Dersom det skulle være tvil om skjevdelingskravets størrelse, skal dette fastsettes skjønnsmessig.
- (25) A har nedlagt slik påstand:
- «1. A kan holde utenfor delingsgrunnlaget på felleseieskiftet mellom A og B verdien av As aksjer i Ø AS org.nr. 000 000 000 og XX AS org.nr. 000 000 000.
  2. B dømmes til å betale As sakskostnader for Oslo byfogdembete, lagmannsretten og Høyesterett.»
- (26) Ankemotparten – B – har i korte trekk gjort gjeldende:
- (27) Etter ekteskapsloven § 59 første ledd er det bare verdien av formue som «klart kan føres tilbake til midler som en ektefelle hadde da ekteskapet ble inngått ...» som kan kreves holdt utenfor delingen. Den ektefellen som krever skjevdeling, har bevisbyrden for at lovens vilkår er oppfylt, og det kreves mer enn alminnelig sannsynlighetsovervekt.
- (28) I ombyttings- og sammenblandingstilfeller er vurderingstemaet om de formuesgoder som kreves skjevdelte, kan føres tilbake til de formuesgoder som begrunner skjevdelingskravet, her de aksjene i X som A brakte med seg inn i ekteskapet. Det må være mulig å påvise en direkte overføring av de opprinnelige skjevdelingsmidlene til de midlene som kreves skjevdelte. En beregnet eller indirekte verdimeslig sammenheng er ikke tilstrekkelig. Avkastning av skjevdelingsmidler er skjevdelingsmidler. Verdiøkning som skyldes arbeidsinnsats, er derimot likedelingsmidler. Vilkårene for skjevdeling er ikke oppfylt for As vedkommende, og det er ikke rettskildemessig dekning for lempeligere krav når det gjelder næringsvirksomhet enn det som gjelder for andre former for formue.

- (29) A har ikke godtgjort at aksjeinnskuddene i ÆÅ-selskapene er finansiert med skjevdelingsmidler. Aksjeinnskuddet i Æ ble betalt fra en bankkonto der det sto et betydelig beløp som stammet fra et lån tatt opp i Bs navn. At han noe senere mottok både et beløp fra sin morfar og vederlag for aksjene han solgte i X, er ikke avgjørende. Det dreier seg ikke om mellomfinansiering, men bevisst bruk av felleseiemidler.
- (30) Det er heller ikke godtgjort at aksjekapitalinnskuddet i Å er finansiert med skjevdelingsmidler. Før innskuddene ble foretatt, hadde han riktignok mottatt midler fra sin morfar som var tilstrekkelige til å dekke innskuddet. Men midlene var mottatt som lån, ikke gave, og uansett var det andre midler som faktisk ble brukt til aksjeinnskuddene. Pengene fra morfaren ble også blandet sammen med andre midler, og under enhver omstendighet er det ikke tale om mellomfinansiering.
- (31) B har nedlagt slik påstand:
- «1. Anken forkastes.
  2. B tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.»

Mitt syn på saken

Rettslige utgangspunkter

- (32) Hovedregelen ved separasjon og skilsmisse er at ektefellenes formue skal deles likt, jf. ekteskapsloven § 58 første ledd første punktum, som lyder slik:
- «Ektefellenes samlede formuer skal som utgangspunkt deles likt etter at det er gjort fradrag for gjeld etter andre og tredje ledd (felleseie).»
- (33) Ektefellene kan imidlertid etter omstendighetene kreve skjevdeling, jf. ekteskapsloven § 59, hvor første ledd lyder slik:
- «Verdien av formue som klart kan føres tilbake til midler som en ektefelle hadde da ekteskapet ble inngått eller senere har ervervet ved arv, eller ved gave fra andre enn ektefellen, kan kreves holdt utenfor delingen.»
- (34) Den samlede effekten av disse bestemmelsene er langt på vei at det er verdier som er ervervet under ekteskapet på annen måte enn ved arv eller ved gave fra andre enn ektefellen, som er gjenstand for likedeling. For slike verdier gjelder likedelingsprinsippet – med noen unntak som jeg kommer tilbake til – uansett om det skulle være på det rene at den ene ektefellen har skapt større verdier enn den andre.
- (35) Systemet med likedeling og skjevdeling i samspill er begrunnet som følger i NOU 1987: 30 Innstilling til ny ekteskapslov del II side 79:
- «Begrunnelsen for likedelingsregelen er det fellesskap av økonomisk og annen art som består mellom ektefeller. Begge forutsettes å ha gjort sin innsats for fellesskapet. Det er da rimelig at de, når fellesskapet opphører, deler likt de midler de har. Denne begrunnelsen strekker imidlertid ikke til når det gjelder formue en ektefelle hadde da

ekteskapet ble inngått, eller senere har ervervet ved arv eller gave. Slike midler er ikke resultat av ektefellenes felles innsats under ekteskapet.»

(36) Bestemmelsene i ekteskapsloven § 59 annet og tredje ledd modifierer dette. På den ene side kan retten til å skjevdele helt eller delvis falle bort dersom den ville føre til et åpenbart urimelig resultat. På den annen side kan en ektefelle etter tredje ledd – dersom sterke grunner taler for det – gis rett til å holde hele eller deler av verdien av felleseie ervervet under ekteskapet utenfor delingen. Samlet sett er det følgelig adskillig fleksibilitet i regelverket. Unntaksreglene er imidlertid ikke tema for Høyesterett.

(37) Retten til skjevdeling gjelder formue som «klart kan føres tilbake til» midler som ektefellen hadde da ekteskapet ble inngått eller senere har ervervet ved arv eller ved gave fra andre enn ektefellen. Den ektefellen som krever skjevdeling, har bevisbyrden. Om kravet til klarhet heter det i NOU 1987: 30 side 130:

«Den ektefelle som krever skjevdeling, har bevisbyrden for at formuen kan tilbakeføres til midler som han eller hun eide ved inngåelsen av ekteskapet eller senere ervervet ved arv eller gave. Formuleringen 'klart kan føres tilbake til' er valgt for å få frem at ektefellen ikke vil ha rett til skjevdeling dersom det er tvil om formuen stammer fra midler som nevnt. Regelens hensikt er å avskjære tvister hvor ikke faktum er noenlunde på det rene.»

(38) Justisdepartementet sluttet seg til dette og uttalte samtidig at det «kreves mer enn alminnelig bevisovervekt», jf. Ot.prp. nr. 28 (1990–1991) side 121. Dette er fulgt opp i rettspraksis, jf. Rt-2015-710 *Aksjehandelskonto* avsnitt 32 med videre henvisning.

(39) Det må altså stilles nokså strenge krav til bevisene – faktum må være noenlunde på det rene, og det skal ikke være tvil om at den aktuelle formuen stammer fra skjevdelsmidler. Rettskildene gir ikke grunnlag for å stille et noe lempeligere beviskrav ved vurdering av næringsvirksomhet enn annen formue, slik A har tatt til orde for.

(40) Kriteriet «klart kan føres tilbake til» får særlig betydning der opprinnelige skjevdelsmidler er ombyttet eller sammenblandet med likedelingsmidler. Om dette heter det i avsnitt 33 i *Aksjehandelskonto*:

«Vurderingstemaet ved slike ombyttings- og sammenblandingstilfeller må være om de formuesgodene som kreves skjevdelt, har tilstrekkelig økonomisk identitet med de opprinnelige skjevdelsmidlene. Denne vurderingen reiser både bevissspørsmål og rettsanvendelsesspørsmål.»

(41) Som fremhevet i avsnitt 52 i avgjørelsen er det ikke rom for skjevdeling kun basert på en «beregnet eller indirekte verdimesig sammenheng» med opprinnelige skjevdelsmidler.

(42) A har med henvisning til vendingen «tilstrekkelig økonomisk identitet» anført at ved spørsmål om skjevdeling må næringsvirksomhet vurderes som et samlet dynamisk formueskompleks av faktiske, rettslige og økonomiske posisjoner.

(43) Jeg forstår generelt ikke *Aksjehandelskonto* slik at det med ordene «tilstrekkelig økonomisk identitet» er ment annet enn det som følger av lovens eget kriterium – «klart kan føres tilbake til». Etter min mening er det ikke grunnlag for å stille andre krav når det gjelder næringsvirksomhet enn det som gjelder for skjevdelskrav generelt.

- (44) I Lødrup og Sverdrup, Familieretten, 8. utgave, 2016 side 273 er kravene til bevis i tilknytning til ombyttings- og sammenblandingstilfellene oppsummert som følger:

«At bevisbyrden ligger på den som krever skjevdeling, betyr ikke at den konkrete pengestrømmen må følges i detalj gjennom alle ombytninger. Prinsippet om fri bevisbedømmelse gjelder også her, og dommeren kan være overbevist om at verdiene finnes hos ektefellen, selv om ikke alle ombytninger kan dokumenteres fullt ut. Blir de konkrete beviskravene for strenge, kan det føre til uheldig favorisering av ektefeller som 'samler på papirer' og slik kan dokumentere et hendelsesforløp nøyaktig.»

- (45) Jeg er enig i det som er uttalt her.

Den konkrete vurderingen

Utgangspunkter

- (46) A har sterkt fremhevet at verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene knytter seg til næringsvirksomhet, og at den underliggende virksomheten i ÆÅ-selskapene er en videreføring av den virksomheten han utøvet som aksjonær og ansatt i X.
- (47) Det A har gjort krav på å skjevdele, er imidlertid verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene, ikke den underliggende virksomheten. Dette betyr ikke at den underliggende virksomheten er uten betydning; blant annet henger verdien av aksjene selvsagt nær sammen med verdien av virksomheten i selskapene. Dette kommer jeg tilbake til i forbindelse med de ulike argumenter som partene har gjort gjeldende.
- (48) Spørsmålet i saken er altså om verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene på skjæringstidspunktet «klart kan føres tilbake» til verdien av de aksjene A eide i X da ekteskapet ble inngått, med tillegg av eventuelle senere tilførte skjevdelingsmidler som A har mottatt i form av arv eller gave.
- (49) For å ta stilling til dette vil jeg først gå igjennom hvert enkelt av de forhold som partene særskilt har trukket frem i sin argumentasjon, før jeg til slutt foretar en samlet vurdering og konkluderer.

Verdien av personlig goodwill og verdien av aksjene i X og ÆÅ-selskapene

- (50) For den videre vurdering er det sentralt at verdien knyttet til en ektefelles evne til å skape inntekter som en funksjon av vedkommendes arbeidskraft, kompetanse, profesjonelle nettverk, omdømme mv. – i næringsssammenheng ofte kalt «personlig goodwill» – ikke i seg selv utgjør «formue» eller «midler» slik disse uttrykkene er benyttet i blant annet ekteskapsloven § 59 første ledd. Først når en ektefelle faktisk opptjener inntekt – for eksempel i form av lønn for utført arbeid – oppstår det formue.
- (51) Dette innebærer at man ved verdsettelsen av en virksomhet eller et selskap ved skifte må se bort fra verdi som er knyttet til en ektefelles personlige goodwill. Jeg viser her til Rt-2001-572 side 579 med henvisning til NOU 1987: 30 side 141. Dette harmonerer med hvordan virksomheten eller selskapet vil bli verdsatt ved eventuelt salg. Potensielle kjøpere

vil da ikke være villige til å betale for en forventet inntjening som er avhengig av en enkeltperson som fritt kan si opp sin stilling, og som ikke kan erstattes med annen likeverdig arbeidskraft på tilsvarende vilkår.

- (52) Verdier som ektefellene har skapt under ekteskapet, er derimot som nevnt likedelingsmidler. Dette gjelder uansett om det skulle være på det rene at den ene ektefellen har skapt større verdier enn den andre.
- (53) Med utgangspunkt i disse prinsippene går jeg over til vurderingen av verdien av aksjene i X på tidspunktet for ekteskapsinngåelsen i 2012.
- (54) Årsregnskapene for X viser et driftsresultat på 153 389 kroner i 2011, 527 096 kroner i 2012 og et negativt resultat på 3 366 kroner i 2013. Den bokførte egenkapitalen ved utløpet av disse regnskapsperiodene var henholdsvis 399 709 kroner, 532 758 kroner og 535 180 kroner. Jeg har forstått det slik at inntektene i selskapet skrev seg fra løpende provisjoner og honorarer fra artistene som var knyttet til X. Tallene gir ikke grunnlag for å anta at det var noen vesentlig verdi i selskapet utover det som knyttet seg til de aktive aksjonærenes personlige goodwill.
- (55) Dette underbygges av bevis knyttet til forholdene på tidspunktet for etableringen av Æ, rundt et halvt år etter at ekteskapet ble inngått. Kjøpesummen for 25 prosent av aksjene i X ble da satt til 31 250 kroner, som svarer til 125 000 kroner for samtlige aksjer i selskapet. Kjøpesummen for virksomheten som ble overdratt fra X, ble satt til 30 000 kroner. Videre viser jeg til den skriftlige forklaringen for Høyesterett fra C, som var med på etableringen av Æ, hvor hun uttaler at «vi skulle bygge opp selskapene fra bunnen. Vi hadde med oss selv og vårt kontaktnett».
- (56) Hvilken verdi X på tidspunktet for ekteskapets inngåelse hadde utover det som representerer personlig goodwill, er ikke belyst i detalj. Men det jeg har gjort rede for, tilsier at denne verdien må ha vært lav. Allerede dette forhold innebærer at grunnlaget for å kunne føre verdien av aksjene i Æ og Å tilbake til aksjene i X, er skjørt.
- (57) Når det gjelder forholdene på skjæringstidspunktet, legger jeg til grunn at ÆÅ-selskapene sett under ett da klart hadde verdi uavhengig av aksjonærenes goodwill, noe som for øvrig er en forutsetning for at de skal representere en verdi av betydning for skiftet overhodet. Jeg peker i denne sammenheng på at det inntrådte en grunnleggende endring i og med ÆÅ-selskapenes samarbeid med D, en artist med stor internasjonal suksess som ga ut sin første låt i samarbeid med ÆÅ-selskapene i desember 2015. I kraft av avtalene med D fikk ÆÅ-selskapene en tryggere og større inntektsbase, og det ble dermed et annet og mer robust grunnlag for å tilordne virksomheten verdi uavhengig av de aktive aksjonærenes personlige goodwill. Partene er imidlertid uenige om hvor stor denne verdien er. Oppnår de ikke enighet om dette, vil spørsmålet bli å løse ved skiftetakst.

Overgangen fra X til Æ

- (58) A gikk som nevnt ut av X og etablerte nytt selskap rundt årsskiftet 2012/2013. Dette ble gjennomført på følgende måte:

- A stiftet sammen med tre andre Æ AS – Æ – som senere har skiftet navn til Ø AS. As eierandel i dette selskapet var 51 prosent, og han betalte inn sin del av stiftelseskapitalen – 51 000 kroner – 10. januar 2013.
  - A inngikk 18. januar 2013 avtale om salg av sine aksjer i X til de øvrige hovedaksjonærene i selskapet for 31 250 kroner.
  - A inngikk samme dag avtale om kjøp av deler av Xs virksomhet. Kjøpesummen for virksomheten – før avregning av inntekter og kostnader knyttet til den overdratte virksomheten per 31. desember 2012 – var 30 000 kroner.
- (59) Det praktiske resultat av transaksjonene sett under ett var at A trådte ut som aksjonær og ansatt i X og videreførte den delen av virksomheten i X som var knyttet til hans person, som aksjonær og ansatt i Æ.
- (60) Jeg presiserer i denne sammenheng at jeg ikke finner det tvilsomt at den virksomheten A kjøpte fra X, ble videreført i Æ. Dette ser man blant annet av at omsetningen i det nystiftede Æ i 2013 beløpsmessig korresponderer nært med nedgangen i Xs omsetning fra 2012 til 2013, samt av at A gjennom Æ har arbeidet videre med mange av de samme artistene som han arbeidet med i X. Det underbygges også av As skriftlige forklaring for Høyesterett, hvor han uttaler at «[a]vtalen innebar at samtlige klienter som utgjorde min portefølje og rettigheter til de plateutgivelser jeg hadde gjort sammen med eller for disse artistene fulgte meg ut av X og inn i Æ».
- (61) A betalte 10. januar 2013 inn aksjeinnskuddet i Æ på 51 000 kroner med midler fra en konto som jeg legger grunn at inneholdt likedelingsmidler. Han hadde imidlertid på dette tidspunkt allerede mottatt en bankremisse pålydende 25 000 kroner fra sin morfar som gave, og han visste at han innen kort tid ville få inn 31 250 kroner som vederlag for aksjene i X, noe som skjedde i februar samme år. Det foreligger her en viss grad av mellomfinansiering med likedelingsmidler og sammenblanding av likedelingsmidler og skjevdelingsmidler, noe som svekker tilknytningen mellom eierskapet til X-aksjene og eierskapet til Æ-aksjene. Den faktiske, tidsmessige og beløpsmessige sammenheng mellom betalingene er imidlertid så nær at jeg ikke kan se at disse forholdene i seg selv er til hinder for at verdien av Æ-aksjene klart kan føres tilbake til X-aksjene.
- (62) Jeg nevner at det ikke er noen holdepunkter for at A personlig har gjort opp kjøpesummen for deler av Xs virksomhet. I og med at virksomheten åpenbart er blitt videreført i Æ, legger jeg til grunn at Æ formløst har overtatt As rettigheter og forpliktelser som kjøper etter avtalen om overdragelse av virksomhet fra Æ.

Etableringen av Å

- (63) Aksjonærene i Æ etablerte Å i januar 2014. Mens hovedvekten av virksomheten i Æ hadde vært på managementvirksomhet, ønsket A i tillegg å satse mer på musikkutgivelser og plateselskapsvirksomhet. Etableringen av Å var et ledd i denne satsingen. Ved utløpet av 2014 var det samme forholdsmessige fordeling av aksjene i de to selskapene. Selv om det ikke forelå noe formelt konsernforhold, var den økonomiske realitet følgelig den samme som om selskapene hadde inngått i et konsern. Jeg ser det slik at det er så nær sammenheng mellom Æ og Å at As aksjeposter i de to selskapene må vurderes under ett i relasjon til reglene om deling av felleseiet.

- (64) As kapitalinnskudd i Å var på 71 000 kroner og ble foretatt 13. mai 2013. A hadde tidligere i 2013 mottatt to betalinger fra sin morfar, hver på 100 000 kroner, og han har gjort gjeldende at innskuddet i Å er betalt med deler av disse midlene, som er skjevelingsmidler. B har innvendt at det ikke er godtgjort at dette er en gave og ikke et lån. Videre har hun anført at A uansett ikke har foretatt innskuddet i Å med disse midlene, som ble innbetalt på en konto i DNB, men med likedelingsmidler fra en konto i Nordea.
- (65) As morfar har i en skriftlig erklæring opplyst at de to overføringene fant sted som gaver til A for å finansiere egenkapital og utgifter ved etableringen av Æ og Å. Jeg finner ikke grunn til å trekke erklæringen i tvil og legger følgelig til grunn at dette i utgangspunktet er skjevelingsmidler. Jeg ser det videre slik at det er så nær saklig og tidsmessig sammenheng mellom gavene fra As morfar og betalingen av aksjeinnskuddet i Å at aksjeinnskuddet kan føres tilbake til gavene. Isolert sett kan aksjeinnskuddet følgelig underbygge at en del av verdien av aksjene i Æ og Å er skjevelingsmidler. Det dreier seg imidlertid om beskjedne beløp, og slik denne saken for øvrig ligger an, blir dette uansett bare ett av flere elementer i den samlede vurderingen som jeg kommer tilbake til.

Forholdet mellom As økonomi og selskapsøkonomien

- (66) As rolle i virksomheten som Æ overtok fra X, og i virksomheten i ÆÅ-selskapene slik den fremsto på skjæringstidspunktet, står helt sentralt i saken. For at verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene på skjæringstidspunktet klart skal kunne føres tilbake til verdien av As X-aksjer da ekteskapet ble inngått, er en av flere forutsetninger at det har vært et tilstrekkelig klart skille mellom As rolle som arbeidstager og hans privatøkonomi på den ene side og økonomien i selskapene på den andre side. Blant annet må A ha fått markedsmessig lønn for sin arbeidsinnsats.
- (67) Som følge av mangelfull økonomistyring og misligheter foretatt av en medarbeider i Æ er det usikkerhet om de faktiske forhold. A har selv forsøkt å rekonstruere og analysere betalingsstrømmene mellom selskapene og ham selv. Han har på dette grunnlag kommet frem til at han har mottatt lønn fra ÆÅ-selskapene med 916 000 kroner i 2013, 776 000 kroner i 2014 og 305 000 kroner i 2015. Dette står i motstrid til hans selvangivelser for de samme årene, der han har oppgitt lønnsinntekt fra ÆÅ-selskapene på henholdsvis 0 kroner, 300 000 kroner og 440 000 kroner. Han har i tillegg hatt varierende lån fra selskapene og mottatt utgiftsrefusjoner.
- (68) Det er i seg selv vanskelig å forstå at markedsmessig lønn kan ha variert så mye som de lønnsuttakene A har beregnet. Hvis lønnsutbetalingene samlet sett likevel skulle være markedsmessige, ville det i tilfelle nærmest fremstå som en tilfældighet. As beregninger harmonerer heller ikke med den skriftlige forklaringen fra C, hvor det fremgår at «[f]ordi vi var nystiftet var det behov for å jobbe mye og ta ut lite lønn», og at i «2013 hadde vi lønn [på] kr 240 000 for å bygge kapital i selskapet». Det er en klar mulighet for at A ikke har fått markedsmessig lønn, og at avviket er vesentlig. Differansen mellom markedsmessig lønn og faktisk lønn er i så fall kommet selskapet til gode. Siden lønn er likedelingsmidler, må manglende uttak av markedsmessig lønn behandles på samme måte som innskudd av andre likedelingsmidler i selskapet. Under disse omstendigheter må jeg legge til grunn at det foreligger en uklarhet i forholdet mellom selskapenes midler og As personlige likedelingsmidler som taler imot at verdien av Æ-aksjene på

skjæringstidspunktet klart kan føres tilbake til verdien av X-aksjene ved ekteskapets inngåelse og andre skjevdelingsmidler.

- (69) Hvor stor vekt man skal legge på en slik uklarhet, vil i noen grad avhenge hvor store beløp det gjelder. Er beløpene det er knyttet usikkerhet til, små i forhold til de påståtte skjevdelingsmidler, vil det ha mindre betydning enn dersom de samme beløp er betydelige. Her dreier det seg om uklarhet knyttet til forholdene før inngåelsen av avtalene med D, og altså før det vendepunktet i verdien av selskapene som da fant sted. Usikkerheten knyttet til As avlønning fremstår på denne bakgrunn som vesentlig i forhold til verdien av de eventuelle skjevdelingsmidlene.

Oppsummering og samlet vurdering

- (70) A gjør gjeldende krav om skjevdeling av verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene på grunnlag av at verdien av aksjene på skjæringstidspunktet klart kan føres tilbake til de «midler» han hadde ved ekteskapets inngåelse i form av aksjer i X.
- (71) As krav forutsetter at aksjene han ved ekteskapets inngåelse eide i X, faktisk hadde en markedsverdi uavhengig av personlig goodwill – ellers er det ingen «midler» å føre verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene tilbake til. Jeg legger som nevnt til grunn at denne verdien var lav. Dette betyr at utgangspunktet for skjevdelingskravet i beste fall er skjørt.
- (72) Transaksjonene ved årsskiftet 2012/2013 innebar at A solgte sine aksjer i X og drev samme virksomhet som han hadde vært ansvarlig for der, videre gjennom Æ. Jeg ser det slik at det har funnet sted en tilnærmet ren ombytting av aksjer, hvor aksjene i Æ klart kan føres tilbake til aksjene i X. Den beskjedne grad av kortvarig sammenblanding av midler som fant sted i denne sammenheng, legger jeg mindre vekt på.
- (73) Å ble ikke formelt stiftet som et datterselskap av Æ, men selskapene hadde de samme aksjonærer, og de var alle aktive i virksomheten i selskapene, som hang nær sammen. Aksjepostene må under disse omstendigheter ses i sammenheng og behandles på samme måte.
- (74) Det fant ved etableringen av Å sted en tilførsel av egenkapital fra As side som jeg har lagt til grunn var skjevdelingsmidler i form av gave fra hans morfar. Disse skjevdelingsmidlene var imidlertid beløpsmessig nokså beskjedne – 71 000 kroner – og har underordnet betydning i forhold til den uklarheten som gjorde seg gjeldende med hensyn til grensen mellom As personlige økonomi og selskapenes økonomi. Sett opp mot den beskjedne verdi selskapene hadde før inngåelsen av avtalene med D, dreide denne uklarheten seg om vesentlige beløp.
- (75) Det samlede bilde jeg etter dette sitter igjen med, er at i den grad verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene på skjæringstidspunktet kan føres tilbake til verdien av aksjene i X da ekteskapet ble inngått, så knytter dette seg i all hovedsak til A personlig og ikke til andre verdier videreført fra X.
- (76) For så vidt gjelder aksjeinnskudd i Æ og Å finansiert med beløp mottatt som arv og gave, kan det slås fast at disse skjevdelingsmidlene er beløpsmessig begrenset. De må dessuten

ses i sammenheng med den betydelige uklarheten i forholdet mellom As personlige økonomi og selskapenes økonomi. De kan derfor ikke gi grunnlag for delvis skjevdeling.

- (77) A har etter mitt syn følgelig ikke godtgjort at verdien av aksjene i ÆÅ-selskapene «klart kan føres tilbake til» aksjene han eide i X ved ekteskapets inngåelse, eller til skjevdelingsmidler som er kommet til under ekteskapet. Kravet om skjevdeling må derfor forkastes.

Konklusjon og sakskostnader

- (78) Jeg er kommet til at As krav om skjevdeling ikke kan føre frem, og anken må derfor forkastes.
- (79) B har vunnet saken og har etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd krav på å få sine sakskostnader erstattet. Jeg kan ikke se at det er grunnlag for å gjøre unntak. Hun har krevet dekket 1 255 203 kroner. Kravet tas til følge.
- (80) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler A til B 1 255 203 – enmilliontohundreogfemtifemtusentohundreogtre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av denne dom.

- (81) Dommer **Normann:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (82) Dommer **Møse:** Likeså.
- (83) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (84) Justitiarius **Øie:** Likeså.
- (85) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler A til B 1 255 203 – enmilliontohundreogfemtifemtusentohundreogtre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelse av denne dom.